

Stockholm den 21 juni 2021

Förvaltningsrätten i Växjö
Box 42
351 03 Växjö

Överklagande

Klagande:

Kent Östergård, [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud:

Juristerna Alexander Ottosson, Erik
Scherstén och Erica Wide

Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

alexander.ottosson@centrumforrattvisa.se

Motpart:

RISE Research Institutes of Sweden AB,
org.nr. 556464-6874

RISE Certifiering
Box 553
371 23 Karlskrona

Saken:

Omcertifiering som energiexpert

Överklagat beslut:

RISE Research Institutes of Sweden AB:s
beslut den 30 mars 2020, [bilaga 1](#)

Innehållsförteckning

1	Yrkanden.....	5
2	Vad målet handlar om.....	5
3	Grunder	7
4	Forum.....	9
5	Bakgrund.....	9
5.1	Kent Östergård tar civilingenjörsexamen på KTH och arbetar tjugo år i industri- och fastighetsbranschen	9
5.2	Kent Östergård startar egen konsultverksamhet och blir certifierad som energiexpert.....	10
5.3	Kent Östergård arbetar som certifierad energiexpert med kvalificerad behörighet i tio år.....	10
5.4	RISE nekar Kent Östergård omcertifiering som energiexpert.....	11
5.5	RISE:s beslut innebär att Kent Östergård inte kan fortsätta verksamheten i sitt bolag	13
6	Rättsliga utgångspunkter angående rätten till domstolsprövning	14
6.1	Det saknas en överklaganderegler som möjliggör överklagande av RISE:s beslut	14
6.2	RISE:s beslut måste ändå kunna överklagas om det krävs enligt artikel 47 i EU-stadgan eller artikel 6 i Europakonventionen	15

7	Kent Östergård har i första hand rätt att få RISE:s beslut prövat i domstol enligt artikel 47 i EU-stadgan.....	15
7.1	Prövningsordningen vid frågor om rätt till domstolsprövning enligt artikel 47 i EU-stadgan	15
7.2	EU-stadgan är tillämplig i tvisten mellan Kent Östergård och RISE eftersom kravet på certifiering utgör ett led i implementeringen av energiprestandadirektivet.....	17
7.3	Förvaltningsrätten är behörig att pröva målet i sak enligt artikel 47 i EU-stadgan	18
8	Kent Östergård har i andra hand rätt att få RISE:s beslut prövat i domstol enligt artikel 6 i Europakonventionen.....	20
8.1	Prövningsordningen vid frågor om rätt till domstolsprövning enligt artikel 6 i Europakonventionen.....	20
8.2	Det föreligger en reell och seriös tvist mellan Kent Östergård och RISE angående hans omcertifiering som energiexpert.....	21
8.3	Utfallet av tvisten har en direkt påverkan på Kent Östergårds rätt att utöva sitt yrke som energiexpert, vilket är en civil rättighet som har sin grund i den nationella rätten	22
8.4	Förvaltningsrätten är behörig att pröva målet i sak enligt artikel 6 i Europakonventionen	23
9	Förvaltningsrätten ska bevilja Kent Östergårds ansökan om omcertifiering som energiexpert	24
9.1	Rättsliga utgångspunkter och prövningsordningen	24

9.2	Kent Östergårds ansökan om omcertifiering ska i första hand beviljas genom en förenklad kompetensprövning	25
9.3	Kent Östergård uppfyller kraven enligt den förenklade kompetensprövningen eftersom han har godkänts på RISE:s skriftliga kunskapsprov och styrkt sin lämplighet	26
9.4	Kent Östergårds ansökan om omcertifiering ska i andra hand beviljas genom en grundlig kunskapsprövning	27
9.5	Kent Östergård uppfyller kravet på allmän teknisk kunskap eftersom han har en civilingenjörsutbildning från KTH.....	28
9.6	Kent Östergård uppfyller kravet på erfarenhet av praktiskt arbete eftersom han har mer än 15 års erfarenhet av arbete med nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för komplexa byggnader	30
9.7	Sammanfattningsvis: Kent Östergård uppfyller kraven för att beviljas omcertifiering som energiexpert	32
10	Kent Östergård har rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i förvaltningsrätten	32
10.1	RISE kan åläggas ersättningsskyldighet för Kent Östergårds rättegångskostnader i förvaltningsrätten med stöd av 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen.....	32
10.2	Kent Östergårds ombudskostnader har varit befogade med hänsyn till sakens beskaffenhet.....	33
11	Målets fortsatta handläggning.....	35
	Förteckning över bilagor	36

1 YRKANDEN

- 1.1 Kent Östergård yrkar att förvaltningsrätten, med ändring av RISE Research Institutes of Sweden AB:s beslut, ska bevilja Kent Östergårds ansökan om omcertifiering som energiexpert.
- 1.2 Kent Östergård yrkar ersättning för sina rättegångskostnader i förvaltningsrätten med ett belopp som han vill få möjlighet att ange innan förvaltningsrätten avgör målet.

2 VAD MÅLET HANDLAR OM

- 2.1 Enligt lag måste i princip alla byggnader i Sverige energideklarerars. EnergideklARATIONER utförs av energiexperter. För att få arbeta som energiexpert krävs certifiering av ett certifieringsorgan som är ackrediterat av den statliga ackrediteringsmyndigheten Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac). Det finns idag två sådana certifieringsorgan: Kiwa Sverige AB och RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE).
- 2.2 Kent Östergård har under tio års tid arbetat som certifierad energiexpert med kvalificerad behörighet, huvudsakligen i sitt bolag Victor Consulting AB. Han har byggt hela verksamheten i sitt bolag kring utfärdandet av energideklARATIONER.
- 2.3 Certifieringen måste förnyas vart femte år. Kent Östergård var tidigare certifierad av det ackrediterade certifieringsorganet Installations Certifiering i Stockholm AB (Incert). När det år 2019 blev dags för Kent Östergård att förnya sin certifiering hade

Incert lagt ner sin certifieringsverksamhet. Han ansökte därför om omcertifiering hos ett annat certifieringsorgan: RISE.

- 2.4 RISE avslog dock Kent Östergårds ansökan med hänvisning till att han inte ansågs kunna styrka att han hade en sådan utbildning och erfarenhet som krävs enligt Boverkets föreskrifter för certifiering av energiexperter. RISE gjorde alltså en annan bedömning av Kent Östergårds behörighet än vad Incert hade gjort, som tidigare hade beviljat honom certifiering.
- 2.5 Kent Östergård överklagade RISE:s beslut i enlighet med RISE:s interna överklagandeordning. Överklagandet och tillhörande underlag granskades den 20 mars 2020 av RISE Certifieringsstyrelse, en styrelse bestående av externa ledamöter, som sedan lämnade en rekommendation till RISE.
- 2.6 Därefter prövade RISE ärendet på nytt, med hänsyn tagen till Certifieringsstyrelsens rekommendation. Av beslutet framgår emellertid inte vilken denna rekommendation var. Vid genomgång av informationen i ärendet bedömde RISE att bedömningen i det ursprungliga beslutet kvarstod. Kent Östergård informerades om att RISE:s beslut inte kunde överklagas till domstol.
- 2.7 Kent Östergårds har flera gånger tidigare bedömts uppfylla kraven för certifiering som energiexpert av det ackrediterade certifieringsorganet Incert. Varken Boverkets föreskrifter eller hans behörighet har förändrats. Kent Östergårds uppfattning är att han uppfyller kraven i Boverkets föreskrifter och att RISE:s beslut därmed saknar fog.
- 2.8 Kent Östergård gör vidare gällande att han, trots avsaknaden av en uttrycklig överklaganderegler, har rätt att överklaga RISE:s

beslut till förvaltningsdomstol med hänvisning i första hand till rätten till domstolsprövning enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan) och i andra hand till rätten till domstolsprövning enligt artikel 6 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

- 2.9 Om förvaltningsrätten bedömer att den är behörig att pröva Kent Östergårds överklagande har förvaltningsrätten därefter att pröva om RISE har haft fog för sitt beslut eller om Kent Östergårds ansökan om omcertifiering ska beviljas.

3 GRUNDER

- 3.1 När det gäller frågan om *överklagbarhet* åberopar Kent Östergård följande omständigheter. RISE har i beslut den 21 november 2019 och 30 mars 2020 avslagit Kent Östergårds ansökan om att beviljas omcertifiering som energiexpert. Besluten har haft en direkt påverkan på hans rätt att utöva sitt yrke. Besluten aktualiserar även en tillämpning av regler som syftar till att implementera EU-rätt. Kent Östergård har därför rätt att få beslutet överprövat i domstol enligt artikel 47 i EU-stadgan och artikel 6 i Europakonventionen.
- 3.2 När det gäller överklagande i sak gör Kent Östergård gällande att hans ansökan om omcertifiering som energiexpert ska beviljas eftersom han uppfyller de materiella kraven för att beviljas omcertifiering enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd BFS 2007:5 för certifiering av energiexpert med ändringar till och med BFS 2016:15.

- 3.3 Kent Östergård gör i första hand gällande att han uppfyller kraven för certifiering som energiexpert vid en *förenklad kompetensprövning*. Som stöd för detta åberopar han följande omständigheter. Kent Östergård har under år 2019 genomfört fler än 500 energideklarationer, uppfyllt gällande rapporteringsskyldighet, styrkt sin lämplighet genom lämplighetsintyg, samt med godkänt resultat genomfört ett skriftligt prov för omcertifiering. Dessa omständigheter innebär att han uppfyller kraven för omcertifiering enligt Boverkets föreskrifter.
- 3.4 Kent Östergård gör i andra hand gällande att han under alla förhållanden uppfyller kraven för certifiering vid en *grundlig kunskapsprövning*. Som stöd för detta åberopar han följande omständigheter. RISE har felaktigt bedömt att Kent Östergård inte uppfyller kravet på *relevant teknisk utbildning*. Kent Östergård har civilingenjörsexamen från Kungliga Tekniska Högskolan i bergsvetenskap, vilken inkluderar kurser om termodynamik, värmeteknik och processkemi. RISE har även felaktigt bedömt att Kent Östergård inte har *dokumenterad erfarenhet av praktiskt arbete* inom bygg- eller fastighetsförvaltningsbranschen under minst fem år, varav minst två års arbete med nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för komplexa byggnader. Kent Östergård har mer än 15 års erfarenhet av praktiskt arbete inom fastighetsbranschen med nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för komplexa byggnader.

4 FORUM

- 4.1 Förvaltningsrätten i Växjö är rätt forum att pröva Kent Östergårds överklagande. Enligt 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar ska ett beslut som huvudregel överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först har prövats. Kent Östergårds ärende angående omcertifiering som energiexpert prövades först av RISE vid divisionen för samhällsbyggnad i Karlskrona (se RISE:s avslagsbeslut den 21 november 2019, bilaga 2). Karlskrona ligger inom domkretsen för Förvaltningsrätten i Växjö.
- 4.2 Överklagandet ges in direkt till förvaltningsrätten eftersom huvudregeln vid överklaganden av beslut som fattats av enskilda organ är att överklagandet ges in direkt till den myndighet som ska pröva överklagandet (se 2 § första stycket lagen, 1986:1142, om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter).

5 BAKGRUND

5.1 Kent Östergård tar civilingenjörsexamen på KTH och arbetar tjugo år i industri- och fastighetsbranschen

- 5.1.1 År 1981 tog Kent Östergård civilingenjörsexamen i bergsvetenskap från Kungliga tekniska högskolan (KTH). Han arbetade därefter i sex år som forskare och lärare på KTH.
- 5.1.2 Efter att han lämnat KTH arbetade Kent Östergård i drygt 20 år med processutveckling och energieffektivisering inom industri-

och fastighetsbranschen. Under dessa år arbetade han huvudsakligen på SSAB Oxelösund och på Vattenfall AB.

5.2 Kent Östergård startar egen konsultverksamhet och blir certifierad som energiexpert

5.2.1 År 2009 startade Kent Östergård sin egen konsultverksamhet och blev certifierad som energiexpert med kvalificerad behörighet.

5.2.2 En energiexpert genomför energideklarationer av byggnader. En energideklaration är ett dokument som anger hur mycket energi som går åt i en byggnad när den används. Enligt lag (2006:985) om energideklaration för byggnader måste i princip alla byggnader energideklarerat. Systemet med energideklarationer syftar till att skapa en effektivare energianvändning i byggnader.

5.2.3 För att få arbeta som energiexpert och utfärda energideklarationer måste man vara certifierad av ett certifieringsorgan som är ackrediterat av den statliga ackrediteringsmyndigheten Swedac. Kent Östergård certifierades ursprungligen av certifieringsorganet Incert den 2 september 2009. Certifieringen förlängdes sedan av Incert den 14 januari 2015. (Se Certifikat från Incert, [bilaga 3](#).) Hela Kent Östergårds verksamhet bygger på att han är certifierad som energiexpert med kvalificerad behörighet.

5.3 Kent Östergård arbetar som certifierad energiexpert med kvalificerad behörighet i tio år

5.3.1 Under åren 2009–2019 arbetade Kent Östergård som energiexpert med kvalificerad behörighet. År 2012 bolagiserade han sin verksamhet och startade Victor Consulting AB.

- 5.3.2 Genom bolaget utförde Kent Östergård även energikartläggningar och energieffektiviseringar för kunder inom industri- och fastighetsbranschen. Kent Östergård har bland annat haft uppdrag för Stockholm Stad där han genomförde energieffektivisering av ca 40 fastigheter, inklusive Stockholms stadshus. Han har även på uppdrag av Näringsdepartementet utfört en omfattande studie av svenska industriföretags incitament till energieffektivisering.
- 5.3.3 Enbart under 2019 genomförde Kent Östergård fler än 500 energideklarationer genom sitt bolag (se utdrag ur Boverkets energideklarationsregister, [bilaga 4](#)).
- 5.4 RISE nekar Kent Östergård omcertifiering som energiexpert**
- 5.4.1 Certifieringen som energiexpert är giltig under en begränsad tidsperiod, som längst fem år. Därefter måste certifieringen förnyas, så kallad omcertifiering. (Se 14 § i Boverkets föreskrifter och allmänna råd BFS 2007:5 för certifiering av energiexpert med ändringar till och med BFS 2016:15 – nedan förkortat BFS 2007:5.) Kent Östergårds certifiering som energiexpert hos Incert löpte ut 14 januari 2020 (se Certifikat från Incert, bilaga 3).
- 5.4.2 När Kent Östergård skulle ansöka om omcertifiering 2019 hade Incert upphört att certifiera energiexperter. Kent Östergård behövde därför vända sig till ett annat certifieringsorgan. Vid den tidpunkten utfärdades energiexpertcertifiering av två organ: RISE, vilket är ett statligt ägt forskningsinstitut, och Kiwa Sverige AB, vilket är ett privatägt bolag. Kent Östergård blev hänvisad till RISE och vände sig dit under hösten 2019 med en ansökan om omcertifiering.

- 5.4.3 Omcertifiering kan ske genom två förfaranden: en förenklad kompetensprövning eller en grundlig kunskapsprövning. Enligt 16 § BFS 2007:5 ska omcertifiering i första hand ske genom en förenklad kompetensprövning. Enligt denna räcker det att sökandens särskilda kompetens prövas genom ett skriftligt prov och att sökandens lämplighet styrks genom intyg. Endast om särskilda skäl föreligger ska en grundlig kunskapsprövning utföras där samtliga krav för certifiering prövas.
- 5.4.4 En handläggare på RISE meddelade Kent Östergård att det i hans fall krävdes en grundlig kunskapsprövning. Förklaringen var att RISE uppfattade detta som ett krav från ackrediteringsmyndigheten Swedac (se epost från den 13 september 2019, [bilaga 5](#)).
- 5.4.5 Kent Östergård framhöll i ett mejl den 4 oktober 2019 att han hade varit certifierad energiexpert sedan 2009 och att han under det senaste året utfört flera hundra energideklarationer, varför hans ansökan istället skulle prövas genom en förenklad kompetensprövning (se epost från den 4 oktober 2019, [bilaga 6](#)).
- 5.4.6 Handläggaren på RISE meddelade i ett mejl den 11 oktober 2019 att Kent Östergård skulle skriva prov för omcertifiering (se epost från den 11 oktober 2019, [bilaga 6](#)). Detta förefaller dock inte ha inneburit att RISE ändrat uppfattning angående att en grundlig kunskapsprövning skulle göras. Kort därefter genomförde Kent Östergård provet för omcertifiering med godkänt resultat (se provresultat, [bilaga 7](#)).
- 5.4.7 Den 21 november 2019 beslutade RISE att avslå Kent Östergårds ansökan med hänvisning till att han inte uppfyllde kravet på relevant utbildning och praktisk erfarenhet enligt Boverkets

föreskrifter (4 och 5 §§ BFS 2007:5). RISE:s bedömning var att Kent Östergårds utbildning som bergsingenjör inte utgjorde en relevant utbildning enligt Boverkets föreskrifter. (Se RISE:s avslagsbeslut, bilaga 2.)

- 5.4.8 Kent Östergård överklagade RISE:s beslut i enlighet med RISE:s interna överklagandeordning. Överklagandet och tillhörande underlag granskades den 20 mars 2020 av RISE Certifieringsstyrelse, en styrelse bestående av externa ledamöter, som sedan lämnade en rekommendation till RISE.
- 5.4.9 Därefter prövade RISE ärendet på nytt, med hänsyn tagen till Certifieringsstyrelsens rekommendation. Det framgår emellertid inte av beslutet vilken denna rekommendation var. Efter genomgång av informationen i ärendet fann RISE att bedömningen i det ursprungliga beslutet kvarstod (se beslut den 30 mars 2020, bilaga 1). Kent Östergård informerades senare via ombud att RISE:s beslut inte kunde överklagas till domstol (se epost från avdelningschefen vid enheten för certifiering den 30 april 2020, [bilaga 8](#)).
- 5.5 RISE:s beslut innebär att Kent Östergård inte kan fortsätta verksamheten i sitt bolag**
- 5.5.1 Sedan RISE avslog Kent Östergårds ansökan om omcertifiering har verksamheten i Victor Consulting AB nästan helt stannat av. Enligt bolagets årsredovisning sjönk nettoomsättningen från 1 287 841 kronor år 2019 till 35 499 kronor år 2020 (se årsredovisning för 2020 s. 4 i [bilaga 9](#)). Det bör härvid noteras att lagstiftaren inte meddelat något undantag från kravet på energideklarering av byggnader under pandemin. Hade Kent

Östergård inte blivit av med sin certifiering hade verksamheten därför löpt på som vanligt under år 2020 och 2021.

- 5.5.2 Eftersom Kent Östergårds verksamhet helt bygger på hans certifiering som kvalificerad energiexpert innebär RISE:s beslut att han inte kan fortsätta verksamheten i sitt bolag.

6 RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER ANGÅENDE RÄTTEN TILL DOMSTOLSPRÖVNING

6.1 Det saknas en överklaganderegul som möjliggör överklagande av RISE:s beslut

- 6.1.1 Förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning kan enligt 12 kap. 4 § regeringsformen överlämnas till enskilda organ. När ett enskilt organ, vilket även avser statliga bolag, fattar ett beslut är huvudregeln att förvaltningslagen inte är tillämplig och att beslutet inte kan överklagas till domstol (se prop. 2016/17:180 s. 276).

- 6.1.2 RISE är ett helägt statligt bolag som har ackrediterats av Swedac för att certifiera energiexperter enligt lag (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Eftersom det inte är särskilt reglerat att ett beslut om certifiering av energiexperter kan överklagas annat än inom certifieringsorganet, är beslutet inte överklagbart till domstol. I praktiken råder därför ett överklagandeförbud.

6.2 RISE:s beslut måste ändå kunna överklagas om det krävs enligt artikel 47 i EU-stadgan eller artikel 6 i Europakonventionen

6.2.1 I de fall artikel 47 i EU-stadgan eller artikel 6 i Europakonventionen kräver att ett beslut kan överprövas i domstol ska beslutet prövas även om det saknas en särskild överklaganderegul (se prop. 2016/17:180 s. 43 ff. och rättsfallen RÅ 1997 ref. 65 och HFD 2019 ref. 43 p. 52).

7 KENT ÖSTERGÅRD HAR I FÖRSTA HAND RÄTT ATT FÅ RISE:S BESLUT PRÖVAT I DOMSTOL ENLIGT ARTIKEL 47 I EU-STADGAN

7.1 Prövningsordningen vid frågor om rätt till domstolsprövning enligt artikel 47 i EU-stadgan

7.1.1 Enligt artikel 47 i EU-stadgan har var och en rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag.

7.1.2 Enligt artikel 51(1) i EU-stadgan är den tillämplig när medlemsstaterna tillämpar unionsrätten. Enskilda har därför rätt till domstolsprövning i samtliga frågor som aktualiserar en tillämpning av EU-rätten. (Se Peers m.fl., reds, *The Charter of Fundamental Rights – A Commentary*, 2014, s. 1199 samt EU-domstolens beslut av den 28 november 2013, *Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio Lda mot Instituto da Seguranca Social IP*, C-258/13, EU:C:2013:810, punkterna 18–20).

- 7.1.3 Vid prövningen av om det rör sig om en tillämpning av EU-rätten beaktas om den inhemska lagstiftningen som är aktuell i målet (i) syftar till att implementera en unionsrättslig bestämmelse som ålägger medlemsstaterna en skyldighet med avseende på situationen i det nationella målet, (ii) eftersträvar mål som omfattas av EU-rätten eller eftersträvar andra mål och enbart har en indirekt påverkan på EU-rätten samt (iii) om det finns specifika unionsrättsliga bestämmelser som inverkar på tillämpningen av den inhemska lagstiftningen (se EU-domstolens dom av den 6 mars 2014, *Cruciano Siragusa mot Regione Sicilia – Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo*, C-206/13, EU:C:2014:126, punkterna 25, 26 och 28).
- 7.1.4 Om EU-stadgan bedöms tillämplig måste rätten till domstolsprövning enligt artikel 47 i stadgan tillgodoses. Vid sådana förhållanden blir beslutet överklagbart i det domstolsslag som normalt har att pröva beslut på det aktuella området. Detta gäller oavsett om beslutet fattats av en myndighet eller ett enskilt organ som utför förvaltningsuppgifter. (Se rättsfallet HFD 2019 ref. 43 p. 52.)
- 7.1.5 Frågan som förvaltningsrätten har att ta ställning till i denna del är alltså om RISE:s beslut aktualiserar EU-rätten på ett sådant sätt att EU-stadgan blir tillämplig. Om förvaltningsrätten bedömer att stadgan är tillämplig, att Kent Östergård har en rätt till domstolsprövning av RISE:s beslut och att förvaltningsrätten är rätt forum att pröva målet ska Kent Östergårds överklagande prövas i sak.

7.2 EU-stadgan är tillämplig i tvisten mellan Kent Östergård och RISE eftersom kravet på certifiering utgör ett led i implementeringen av energiprestandadirektivet

- 7.2.1 I frågan om Kent Östergård uppfyller kraven för omcertifiering som energiexpert tillämpas föreskrifter som har sin grund i EU-rätten. Det innebär att det i hans fall är fråga om tillämpning av EU-rätten på ett sådant sätt att rätten till domstolsprövning enligt artikel 47 i EU-stadgan aktualiseras.
- 7.2.2 Kravet på certifiering för att arbeta som energiexpert följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda OJ L 153, 18.6.2010, s. 13–35 (energiprestandadirektivet). I artikel 17 i energiprestandadirektivet stadgas att certifiering av byggnader ska utföras av kvalificerade och/eller auktoriserade experter som auktoriseras med beaktande av sin kompetens. Artikel 17 i energiprestandadirektivet ålägger alltså Sverige en skyldighet att se till att energideklarationer utförs av en kvalificerad expert. Sverige har valt att implementera detta krav genom att införa ett certifieringsförfarande (se prop. 2005/06:145 s. 87).
- 7.2.3 Enligt 12 § lag (2006:985) om energideklaration för byggnader ska en energideklaration upprättas av en oberoende expert. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka krav på sakkunskap och oberoende som ska ställas på en oberoende expert.
- 7.2.4 Enligt 10 § förordning (2006:1592) om energideklarationer för byggnader (energideklarationsförordningen) ska den oberoende experten vara certifierad för uppgiften av ett certifieringsorgan

som är ackrediterat enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 OJ L 218, 13.8.2008, p. 30–47 (marknadskontrollsförordningen) och 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll.

- 7.2.5 Enligt 11 § i energideklarationsförordningen får Boverket meddela ytterligare föreskrifter om särskild sakkunskap och om oberoende som experten måste uppfylla för certifiering.
- 7.2.6 RISE är ackrediterad enligt marknadskontrollsförordningen och fattar beslut om certifiering och omcertifiering av energiexperter i enlighet med Boverkets föreskrifter och allmänna råd för certifiering av energiexperter, BFS 2007:5.
- 7.2.7 Den nationella rätt som RISE tillämpar i sitt beslut om omcertifiering av Kent Östergård som energiexpert har följaktligen till syfte att implementera EU-rättsliga bestämmelser. Det rör sig därför om ett av typfallen för EU-stadgans tillämplighet, det vill säga punkten (i) i 6.1.3 ovan (se EU-domstolens dom av den 6 mars 2014, Cruciano Siragusa mot Regione Sicilia – Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo, C-206/13, EU:C:2014:126, punkt 25 med hänvisningar).

7.3 Förvaltningsrätten är behörig att pröva målet i sak enligt artikel 47 i EU-stadgan

- 7.3.1 Eftersom EU-stadgan är tillämplig kräver artikel 47 i stadgan att RISE:s beslut kan överprövas i domstol. RISE:s interna överklagandefunktion genom Certifieringsstyrelsen uppfyller inte kraven på domstolsprövning. Certifieringsstyrelsen är enbart ett

rådgivande organ, utan någon jurist som ledamot, som lämnar en rekommendation till RISE – som RISE dessutom inte är skyldig att delge den enskilde. Det är sedan RISE som fattar nytt beslut i ärendet. Det rör sig därför snarare om ett system för omprövning än om en oberoende och transparent överprövning.

- 7.3.2 Frågor om tillstånd att utöva ett visst yrke är något som regelmässigt prövas av allmän förvaltningsdomstol (se t.ex. i fråga om lärarlegitimation, 28 kap. 3 § 2 p. skollagen, 2010:800, och i fråga om behörighetsbevis för audionom, biomedicinsk analytiker, kiropraktor, naprapat, läkare m.fl. enligt 8 kap. 3 § patientsäkerhetsförordningen, 2010:1369). Därtill är det bara allmän förvaltningsdomstol som kan ändra ett sådant beslut i sak eller upphäva beslutet och återförvisa frågan till beslutsorganet för förnyad prövning (se rättsfallet HFD 2019 ref. 43 p. 52 och 53 där Högsta förvaltningsdomstolen kom till motsvarande slutsats avseende överklagande av beslut om statsbidrag som fattats av Sveriges Riksidrottsförbund).
- 7.3.3 Vid dessa förhållanden är förvaltningsrätten även i avsaknad av en särskild överklaganderegulering behörig att pröva Kent Östergårds överklagande i sak (se rättsfallet HFD 2019 ref. 43 p. 59).

8 KENT ÖSTERGÅRD HAR I ANDRA HAND RÄTT ATT FÅ RISE:S BESLUT PRÖVAT I DOMSTOL ENLIGT ARTIKEL 6 I EUROPAKONVENTIONEN

8.1 Prövningsordningen vid frågor om rätt till domstolsprövning enligt artikel 6 i Europakonventionen

- 8.1.1 Enligt artikel 6 i Europakonventionen ska enskilda vid prövningen av sina civila rättigheter och skyldigheter ha rätt till en opartisk och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag.
- 8.1.2 Frågan om en enskild har rätt till domstolsprövning avgörs genom en prövning i fyra led. Prövningen avser om det (i) föreligger en reell och seriös tvist, (ii) vars utfall har en direkt påverkan på (eng. *is directly decisive for*), (iii) en rättighet som har sin grund i den nationella rätten och som (iv) är en civil rättighet (se Europadomstolens dom i målet *Regner v. the Czech Republic* [GC], no. 35289/11, § 99, 19 September 2017, samt Europarådets handbok *Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights, Right to a fair trial [civil limb]*, Europarådet, den 30 augusti 2020, s. 6, punkt 3).
- 8.1.3 Prövningsordningen för rätten till domstolsprövning enligt artikel 6 i Europakonventionen är även etablerad i praxis från Högsta förvaltningsdomstolen och Högsta domstolen (se t.ex. rättsfallen HFD 2016 ref 41, HFD 2019 ref. 10 och HFD 2019 ref. 43 samt rättsfallet NJA 2013 s. 813, där i huvudsak frågan om en reell och seriös tvist förelåg prövas).
- 8.1.4 Om det föreligger en rätt till domstolsprövning enligt Europakonventionen blir beslutet överklagbart i det domstolsslag

som normalt har att pröva beslut på det aktuella området. (Se HFD 2019 ref. 43 p. 52).

8.1.5 Förvaltningsrätten har alltså först att ta ställning till om Kent Östergård har rätt till domstolsprövning enligt artikel 6 i Europakonventionen. Förvaltningsrätten har därför att pröva om RISE:s beslut till sin karaktär är ett sådant beslut som regelmässigt prövas i förvaltningsrätt. Om förvaltningsrätten bedömer att Kent Östergård har rätt till domstolsprövning och att beslutet är av sådant slag att det regelmässigt prövas i förvaltningsrätt, ska förvaltningsrätten pröva målet i sak.

8.2 Det föreligger en reell och seriös tvist mellan Kent Östergård och RISE angående hans omcertifiering som energiexpert

8.2.1 Kent Östergårds uppfattning är att RISE har saknat skäl att avslå hans ansökan om omcertifiering. Till skillnad från RISE menar Kent Östergård att han uppfyller de krav som uppställs i Boverkets föreskrifter och att han därför borde ha erhållit omcertifiering som energiexpert. Det föreligger därför sådana meningsskiljaktigheter mellan Kent Östergård och RISE som enligt Europadomstolens praxis uppfyller kraven på en reell och seriös tvist (se t.ex. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 45, Series A no. 43 samt Pieter van Dijk m.fl. (red.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, 5 uppl., 2018, s. 505 med hänvisningar).

8.2.2 Enligt såväl Högsta domstolens som Högsta förvaltningsdomstolens praxis ska tvister dessutom presumeras vara reella och seriösa om det inte finns klara indikationer på att så inte är fallet

(se rättsfallen NJA 2013 s. 813 och HFD 2019 ref. 43 p. 19).

Sådana indikationer saknas här.

8.2.3 Vid dessa förhållanden får det anses klart att tvisten mellan Kent Östergård och RISE uppfyller de mycket lågt ställda kraven på att det ska föreligga en reell och seriös tvist.

8.3 Utfallet av tvisten har en direkt påverkan på Kent Östergårds rätt att utöva sitt yrke som energiexpert, vilket är en civil rättighet som har sin grund i den nationella rätten

8.3.1 RISE:s beslut att avslå Kent Östergårds ansökan om omcertifiering innebär att han inte längre kan arbeta som energiexpert. Tvisten mellan Kent Östergård och RISE har därför en direkt påverkan på Kent Östergårds rätt att utöva sitt yrke. Det grundläggande skyddet för yrkesfriheten finns i 2 kap. 17 § regeringsformen, som anger att begränsningar i rätten att utöva yrke får införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Tvisten rör således en rättighet som har sin grund i den nationella rätten.

8.3.2 Dessutom omfattas skyddet för yrkesfriheten av Kent Östergårds rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen (se t.ex. *Jankauskas v. Lithuania*, no. 2, 27 June 2017, §§ 56 och 58, med vidare hänvisningar, där Europadomstolen fann att det utgjorde ett intrång i en aspirerande advokats privatliv att han utestängts från yrket på grund av att han tidigare dömts för brott). Eftersom Europakonventionen (genom lag 1994:121) har inkorporerats i svensk rätt har även denna rättighet sin grund i den nationella rätten.

- 8.3.3 Av Europadomstolens praxis framgår vidare att rätten att få utöva sitt yrke är en sådan civil rättighet som avses i artikel 6 i Europakonventionen (se t.ex. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 48, Series A no. 43 och *König v. Germany*, 28 June 1978, §§ 91–95, som båda gällde rätten att fortsatt få utöva läkaryrket).
- 8.3.4 Därtill har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att förvaltningsbeslut ska presumeras röra civila rättigheter om det inte finns klart stöd för en annan bedömning (se rättsfallen HFD 2016 ref. 41 och HFD 2019 ref. 10 p. 19). Det finns inget sådant stöd.
- 8.3.5 Det står därmed klart att utfallet av tvisten mellan RISE och Kent Östergård har en direkt påverkan på hans rätt att utöva sitt yrke som energiexpert, vilket är en civil rättighet som har sin grund i den nationella rätten.
- 8.4 Förvaltningsrätten är behörig att pröva målet i sak enligt artikel 6 i Europakonventionen**
- 8.4.1 Sammanfattningsvis föreligger en reell och seriös tvist mellan Kent Östergård och RISE om huruvida han uppfyller kraven för att omcertifieras som energiexpert. Utfallet av tvisten har en direkt påverkan på Kent Östergårds rätt att utöva sitt yrke, vilket är en civil rättighet som har sin grund i den nationella rätten genom skyddet för privatliv i artikel 8 i Europakonventionen och bestämmelsen om yrkesfrihet i 2 kap. 17 § regeringsformen.
- 8.4.2 Av det ovan anförda följer att Kent Östergård enligt artikel 6 i Europakonventionen har en rätt till domstolsprövning av RISE:s beslut att neka honom omcertifiering som energiexpert.

- 8.4.3 Som konstaterats i avsnitt 6.3.2 ovan är frågor om tillstånd att utöva ett visst yrke något som regelmässigt prövas av allmän förvaltningsdomstol. Det är bara allmän förvaltningsdomstol som kan ändra ett sådant beslut i sak eller upphäva beslutet och återförvisa frågan till beslutsorganet för förnyad prövning.
- 8.4.4 Vid dessa förhållanden är förvaltningsrätten även i avsaknad av en särskild överklaganderegulering behörig att pröva Kent Östergårds överklagande i sak (se rättsfallet HFD 2019 ref. 43 p. 59).

9 FÖRVALTNINGSRÄTTEN SKA BEVILJA KENT ÖSTERGÅRDS ANSÖKAN OM OMCERTIFIERING SOM ENERGIEXPERT

9.1 Rättsliga utgångspunkter och prövningsordningen

- 9.1.1 Eftersom Kent Östergård tidigare har varit certifierad som energiexpert gör han i första hand gällande att förvaltningsrätten ska bevilja honom omcertifiering som energiexpert genom s.k. förenklad kompetensprövning.
- 9.1.2 Bestämmelser om hur en ansökan om certifiering som energiexpert ska prövas samt kraven för att bevilja certifieringen finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd för certifiering av energiexperter, BFS 2007:5.
- 9.1.3 Omcertifiering kan ske genom två förfaranden: en förenklad kompetensprövning eller en grundlig kunskapsprövning. Enligt 16 § BFS 2007:5 ska omcertifiering i första hand ske genom en förenklad kompetensprövning. Enligt denna räcker det att sökandens särskilda kompetens prövas genom ett skriftligt prov

och att den sökandes lämplighet styrks genom intyg. Endast om särskilda skäl föreligger ska en grundlig kunskapsprövning utföras där samtliga krav för certifiering prövas.

9.1.4 Den första frågan som förvaltningsrätten har att ta ställning till är alltså om förutsättningar för en förenklad kompetensprövning enligt 16 § BFS 2007:5 föreligger. Om förvaltningsrätten finner att så är fallet, ska förvaltningsrätten bevilja Kent Östergårds ansökan om omcertifiering. Detta eftersom RISE redan bedömt att han uppfyller kraven för certifiering enligt det förenklade förfarandet.

9.1.5 Kent Östergård gör i andra hand gällande att förvaltningsrätten ska bevilja honom omcertifiering som energiexpert genom grundlig kunskapsprövning. Denna prövning omfattar en kontroll av att sökanden uppfyller krav på teknisk kunskap genom utförd relevant teknisk utbildning, har dokumenterad erfarenhet av praktiskt arbete inom relevant bransch, är lämplig för uppgiften samt uppfyller kraven på särskild kompetens genom godkänt resultat på ett skriftligt prov (se 4–12 §§ BFS 2007:5).

9.2 Kent Östergårds ansökan om omcertifiering ska i första hand beviljas genom en förenklad kompetensprövning

9.2.1 RISE har felaktigt prövat Kent Östergårds ansökan genom en grundlig kunskapsprövning. Mot bakgrund av att Kent Östergård har varit certifierad och verksam som energiexpert med kvalificerad behörighet i tio års tid menar Kent Östergård att certifieringen ska prövas genom en förenklad kompetensprövning enligt 16 § BFS 2007:5.

- 9.2.2 RISE har inte anfört några skäl till att en grundlig kunskapsprövning gjordes i Kent Östergårds fall. För att huvudregeln om en förenklad kompetensprövning vid omcertifiering ska frångås måste det föreligga särskilda skäl enligt 16 § BFS 2007:5. Inga av de särskilda skäl som föranleder en grundlig kunskapsprövning enligt Boverkets allmänna råd föreligger i Kent Östergårds fall.
- 9.2.3 Enligt Boverket kan särskilda skäl vara att den sökande har genomfört färre än 15 energideklarationer under en treårsperiod eller inte uppfyllt rapporteringsskyldigheten om fortbildning enligt 13 § BFS 2007:5. Kent Östergård har under de senaste tre åren genomfört flera hundra energideklarationer. Kent Östergård har även uppfyllt sin rapporteringsskyldighet om fortbildning enligt 13 § BFS 2007:5 (se årligt intyg för år 2019, bilaga 10).
- 9.2.4 Eftersom det inte föreligger några särskilda skäl för en grundlig kunskapsprövning ska Kent Östergårds talan istället prövas och beviljas genom en förenklad kompetensprövning.
- 9.3 Kent Östergård uppfyller kraven enligt den förenklade kompetensprövningen eftersom han har godkänts på RISE:s skriftliga kunskapsprov och styrkt sin lämplighet**
- 9.3.1 Kent Östergård gör gällande att han uppfyller kraven som gäller vid en förenklad kompetensprövning enligt 16 § BFS 2007:5 eftersom han har godkänts på RISE:s skriftliga kunskapsprov och har styrkt sin lämplighet genom intyg.
- 9.3.2 Vid en förenklad kompetensprövning ska den sökandes lämplighet enligt 6 § samt särskilda kompetens enligt 7, 8, 10 och 11 §§ BFS 2007:5 kontrolleras. Lämplighet styrks genom intyg från en person som haft en nära arbetsrelation till den sökande.

Den sökandes särskilda kompetens kontrolleras genom ett skriftligt prov hos certifieringsorganet.

9.3.3 Kent Östergårds lämplighet har styrkts genom lämplighetsintyg (se lämplighetsintyg, bilaga 11). Kent Östergård har även genomfört ett skriftligt prov för omcertifiering med godkänt resultat (se provresultat, bilaga 7). RISE har inte ifrågasatt Kent Östergårds lämplighet eller Kent Östergårds särskilda kompetens.

9.3.4 Eftersom RISE har bedömt att Kent Östergård uppfyller kraven på lämplighet och särskild kompetens ska hans ansökan beviljas. Om förvaltningsrätten bedömer att det förenklade förfarandet är tillämpligt behöver domstolen alltså inte vidta en egen prövning av om kraven är uppfyllda.

9.4 Kent Östergårds ansökan om omcertifiering ska i andra hand beviljas genom en grundlig kunskapsprövning

9.4.1 För det fall förvaltningsrätten gör bedömningen att Kent Östergård inte kan beviljas certifiering genom en förenklad kompetensprövning finns det i vart fall förutsättningar att bevilja honom certifiering genom en grundlig kunskapsprövning.

9.4.2 En grundlig kunskapsprövning omfattar en prövning av att den sökande uppfyller krav på allmän teknisk kunskap genom utförd relevant teknisk utbildning, har dokumenterad erfarenhet av praktiskt arbete inom relevant bransch, är lämplig för uppgiften samt uppfyller kraven på särskild kompetens genom godkänt resultat på ett skriftligt prov (se 4–12 §§ BFS 2007:5).

9.4.3 RISE har felaktigt bedömt att Kent Östergård inte uppfyller de krav på allmän teknisk kunskap och erfarenhet av praktiskt arbete

som följer av 4 och 5 §§ BFS 2007:5. I det följande ska Kent Östergård redogöra för varför han uppfyller kraven enligt den grundliga kunskapsprövningen.

9.5 Kent Östergård uppfyller kravet på allmän teknisk kunskap eftersom han har en civilingenjörsutbildning från KTH

9.5.1 Kent Östergård uppfyller kravet på allmän teknisk kunskap från genomförd relevant teknisk utbildning enligt 4 § BFS 2007:5 eftersom han har civilingenjörsexamen i bergsvetenskap från KTH.

9.5.2 Enligt 4 § BFS 2007:5 ska den sökande ha kunskap från relevant teknisk utbildning. Enligt förarbetena till lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader framgår att erforderliga färdigheter ska erhållas genom en kombination av grundutbildning, yrkeserfarenhet och särskild fortbildning samt vidareutbildning. Det är enbart för att säkerställa att den som ansöker om certifiering har tillräcklig allmän teknisk kunskap som sökanden måste ha tagit en teknisk examen av något slag. Civilingenjörsutbildning vid teknisk högskola anges som en möjlig sådan utbildning, men även t.ex. ingenjörsutbildning från tekniskt gymnasium eller yrkesteknisk högskoleutbildning ska vara tillräckligt. (Se SOU 2005:67 s. 105.)

9.5.3 Det anges inte i förarbetena att den tekniska utbildningen måste ha ett visst innehåll. Inte heller Boverkets föreskrifter anger att den tekniska utbildningen måste ha ett visst innehåll. Det är först i sina allmänna råd som Boverket exemplifierar att en godtagbar examen kan vara en högskoleutbildning motsvarande minst 120 högskolepoäng med innehåll om byggnaders energisystem,

installationsteknik eller byggnadsteknik (se Boverkets allmänna råd till 4 § BFS 2007:5).

- 9.5.4 Kent Östergårds inställning är i första hand att hans civilingenjörsexamen ska anses vara en sådan utbildning som avses i de allmänna råden. Utbildningen i bergsvetenskap var en fem och ett halvt år lång teknisk civilingenjörsutbildning som bland annat innehöll kurser i termodynamik, värmeteknik och processkemi (se examensbevis från KTH, s. 11–12 i bilaga 3).
- 9.5.5 I andra hand är Kent Östergårds inställning att hans civilingenjörsexamen trots de allmänna råden ska bedömas vara en sådan relevant teknisk utbildning som avses i 4 § BFS 2007:5. Som framgår av rubriken till den aktuella bestämmelsen utgör den ett krav på allmän teknisk kunskap. Det framstår som uppenbart att Kent Östergård i och med sin civilingenjörsexamen har tillräcklig allmän teknisk kunskap för att utföra arbetet som energiexpert. Om så inte var fallet borde han inte ha kunnat uppfylla kraven på särskild kompetens genom att upprepade gånger ha blivit godkänd på Incerts och RISE:s skriftliga kompetensprov. Han borde inte heller ha kunnat hålla de tunga uppdrag av bland annat stora börsnoterade bolag, Stockholms stad och Näringsdepartementet som redogjorts för ovan i punkt 4.3.2.
- 9.5.6 Det framstår som en rimlig och ändamålsenlig tolkning att en civilingenjörsexamen, oavsett inriktning, uppfyller kraven på allmän teknisk kunskap. Det ligger också i linje med den kravspecifikation som lagstiftaren angett i förarbetena till lagen om energideklaration av byggnader (se SOU 2005:67 s. 105).

- 9.5.7 Sammanfattningsvis bör Kent Östergård med hänsyn till sin civilingenjörsexamen anses ha uppfyllt kravet på allmän teknisk kunskap. Detta oavsett om utbildningen anses eller inte anses innehålla sådana inslag om byggnadens energisystem, installationsteknik eller byggnadsteknik som Boverket anger som exempel på relevant teknisk utbildning i sina allmänna råd.
- 9.6 Kent Östergård uppfyller kravet på erfarenhet av praktiskt arbete eftersom han har mer än 15 års erfarenhet av arbete med nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för komplexa byggnader**
- 9.6.1 Kent Östergård har mer än 15 års erfarenhet av praktiskt arbete inom bygg- och fastighetsbranschen med nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för komplexa byggnader. Enligt Kent Östergård är det uppenbart att han har sådan erfarenhet som avses i 5 § BFS 2007:5.
- 9.6.2 Enligt 5 § BFS 2007:5 krävs för kvalificerad behörighet dokumenterad erfarenhet av praktiskt arbete inom bygg- eller fastighetsförvaltningsbranschen under minst fem år, varav minst två år ska avse arbete med nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för den byggnadskategori behörigheten avser.
- 9.6.3 Under tio års tid har Kent Östergård haft certifiering och utfärdat energideklarationer för enkla och komplexa byggnader. Under den här perioden har Kent Östergård utfärdat över 700 energideklarationer, samt genomfört flera energikartläggningar och energieffektiviseringar för enkla och komplexa byggnader (se utdrag ur Boverkets energideklarationsregister, bilaga 4). Han har bland annat genomfört omfattande energieffektiviseringar åt

Stockholms Stads Fastighetskontor och Barilla Sverige AB (se tjänstgöringsintyg/uppdragsresumé från Kent Östergårds tidigare kollega ██████████ den 8 november 2019, bilaga 12).

- 9.6.4 Kent Östergårds erfarenhet av praktiskt arbete inom bygg- eller fastighetsförvaltningsbranschen uppgår därmed till tio år. Samtliga av dessa år har hans arbete haft nära anknytning till energianvändning och inomhusmiljö för enkla och komplexa byggnader. Detta överstiger med god marginal minimikraven i 5 § BFS 2007:5.
- 9.6.5 Även bortsett från de år som Kent Östergård varit verksam som certifierad energiexpert uppfyller Kent Östergård kraven enligt 5 § BFS 2007:5. Utöver de tio år som Kent Östergård har varit verksam som energiexpert har han arbetat med energianvändning och inomhusmiljö inom bygg och fastighetsbranschen under åtminstone fem års tid (se Certifikat Incert, s. 8 i bilaga 3, enligt vilket en tidigare kollega till Kent Östergård intygar att Kent Östergårds erfarenhet av praktiskt arbete inom berörda områden redan år 2009 översteg tio år).
- 9.6.6 Under åren 2004–2009 arbetade Kent Östergård som energikonsult och genomförde energiutredningar och energieffektiviseringar för ett flertal industrifastigheter. Från augusti 1998 till december 2008 var Kent Östergård verksam i Vattenfall-koncernen, där han tog fram förslag på energi- och processeffektiviseringar åt Vattenfalls kunder. Kent Östergård genomförde även energieffektiviseringsåtgärder inom flera områden motsvarande de som anges i 5 § BFS 2007:5 – såsom tillvaratagande av överskottsvärme och fastighetsvärme samt förbättring av energieffektivitet i lokal- och processventilation.

(Se Certifikat Incert, s. 8 i bilaga 3 samt tjänstgöringsintyg/uppdragsresumé från [REDACTED], bilaga 12.)

9.6.7 Kent Östergårds praktiska erfarenhet är därmed betydligt längre än Boverkets föreskrifter kräver.

9.7 Sammanfattningsvis: Kent Östergård uppfyller kraven för att beviljas omcertifiering som energiexpert

9.7.1 Av det ovan anförda följer att Kent Östergård uppfyller de krav som Boverkets föreskrifter uppställer för certifiering som energiexpert med kvalificerad behörighet enligt både den förenklade kompetensprövningen och den grundliga kunskapsprövningen. Förutsättningarna för att bevilja Kent Östergård omcertifiering som energiexpert är därmed uppfyllda.

9.7.2 Förvaltningsrätten ska därför i första hand bevilja Kent Östergårds ansökan om omcertifiering och i andra hand återförvisa ärendet till RISE.

10 KENT ÖSTERGÅRD HAR RÄTT TILL ERSÄTTNING FÖR SINA RÄTTEGÅNGSKOSTNADER I FÖRVALTNINGSRÄTTEN

10.1 RISE kan åläggas ersättningsskyldighet för Kent Östergårds rättegångskostnader i förvaltningsrätten med stöd av 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen

10.1.1 Om förvaltningsrätten upphäver RISE:s beslut är Kent Östergårds inställning att han har rätt till ersättning för sina rättegångskostnader från RISE. Detta eftersom en tillämpning av huvudregeln att parterna står för sina egna rättegångskostnader skulle

stå i strid med hans rätt till rättvis rättegång enligt 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen.

- 10.1.2 Högsta domstolen har slagit fast att enskilda i vissa fall har rätt till ersättning för sina rättegångskostnader direkt med stöd av rätten till en rättvis rättegång i 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen (se rättsfallen ”RF och rättegångskostnaderna” NJA 2015 s. 374, NJA 2017 s. 503, ”Upprättelseersättningen” NJA 2018 s. 49, ”Bilen i Borås” NJA 2020 s. 908 och ”Den pantsatta bostadsrätten” Högsta domstolens beslut den 31 mars 2021 i mål nr Ö 2774-20). Enligt denna praxis kan ersättning för rättegångskostnader utgå direkt grundat på regeringsformen.
- 10.1.3 Vad som motiverar ersättning för rättegångskostnader i mål där huvudregeln är att parterna står sina egna kostnader är att den enskilde annars skulle hamna i ett underläge mot det allmänna (se t.ex. rättsfallet ”RF och rättegångskostnaderna” NJA 2015 s. 374, p. 15 och 18). Eftersom RISE i sin certifieringsverksamhet utövar offentlig maktutövning som påverkar enskildas rätt att utöva sitt yrke bör RISE jämföras med det allmänna. Kent Östergårds uppfattning är att han utan ombud skulle hamna i ett sådant underläge gentemot RISE att hans rätt till rättvis rättegång enligt regeringsformen inte skulle kunna anses tillgodosedd.
- 10.1.4 En förutsättning för ersättning enligt ovan angiven praxis är att kostnaderna är befogade med hänsyn till sakens beskaffenhet.
- 10.2 Kent Östergårds ombudskostnader har varit befogade med hänsyn till sakens beskaffenhet**
- 10.2.1 Kent Östergårds ombudskostnader har varit befogade av följande två skäl.

- 10.2.2 För det första är frågan om certifieringen som energiexpert av stor betydelse för Kent Östergård. Certifieringen är nödvändig för att Kent Östergård ska kunna utöva sitt yrke och driva verksamheten i sitt bolag vidare.
- 10.2.3 För det andra rör målet juridiskt komplicerade frågor. Rätten att överklaga beslut om omcertifiering som energiexpert, vilket fattats av ett enskilt organ, har inte tidigare prövats av högre rätt. Det saknas följaktligen närmare vägledning i frågan. Därtill kompliceras målet av att det inte bara rör den nationella rättsordningen, utan även aktualiserar EU-rätten och Europakonventionen. Kent Östergård skulle därför ha haft svårt att tillvarata sin rätt vid förvaltningsrätten utan att anlita ett juridiskt ombud. Detta oaktat att förvaltningsprocessen sker genom ett skriftligt förfarande och en förenklad process. (Jfr rättsfallet ”RF och rättegångskostnaderna” NJA 2015 s. 374 som rörde ett domstolsärende enligt ärendelagen, 1996:242, där processen är av en liknande karaktär som förvaltningsprocessen. Se även rättsfallet ”Upprättelseersättningen” NJA 2018 s. 49 där Högsta domstolen motiverade ersättningskyldigheten med att målet rörde en fråga som inte var reglerad i lag eller tidigare prövats i högre rätt.)
- 10.2.4 Omständigheterna i Kent Östergårds fall är sammantaget sådana att det krävs ett avsteg från huvudregeln att den enskilde står för sina egna rättegångskostnader för att tillgodose hans rätt till en rättvis rättegång enligt 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen.
- 10.2.5 Kent Östergård kommer att återkomma med en kostnadsräkning innan målet avgörs.

11 MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

- 11.1 Förvaltningsrätten bör först ta ställning till om Kent Östergårds överklagande kan tas upp till sakprövning och därefter pröva målet i sak.
- 11.2 Innan förvaltningsrätten avgör målet bör Kent Östergård ges tillfälle att framställa sitt yrkande om rättegångskostnader.

Som ovan,

Alexander Ottosson

Erik Scherstén

Erica Wide